

Beleidsdocument 'Veilige wijkgemeente'

Versie 3: 3 februari 2025

Over introductie van gedragscode, aanvragen VOG, rol van de wijkkerkenraad en aanstellen vertrouwenspersonen.

1.	Inhoudsopgave	
2.	Aanleiding tot dit beleidsdocument	3
3.	Inleiding en begripsbepaling	5
3.1	Kader	5
3.2	Een 'veilige' gemeente	6
4.	Werkwijze.....	8
4.1	Hoofdpijnen werkwijze.....	8
4.2	Bewustwording.....	8
4.3	Het onderschrijven van een gedragscode	8
4.4	Een VOG voor vrijwilligers.....	9
4.5	Het aanstellen van vertrouwenspersonen.....	11
4.6	De rol van de vertrouwenspersoon.....	11
4.7	Aanstellingsproces vertrouwenspersoon	12
4.8	Rol van de wijkkerkenraad	12
5.	Tot besluit	13
	Bijlage 1: De gedragscode	14
	Bijlage 2: Routekaart aanvragen VOG.....	16
	Bijlage 3: Profielschets vertrouwenspersoon	17
	Bijlage 4: Taken van de vertrouwenspersoon.....	18
	Bijlage 5: Meldprotocol wijkgemeente Camminghaburen grensoverschrijdend gedrag.....	19
	Bijlage 6: Routekaart PKN melding grensoverschrijdend gedrag.....	21

2. Aanleiding tot dit beleidsdocument

Dikwijls begint het onschuldig, met een hand op de schouder of een knuffel, en is voor slachtoffers eerst helemaal niet duidelijk dat er iets wringt. Soms hebben mensen pas na jaren het gevoel dat er iets niet klopt. 'Ik was depressief, ik was kwetsbaar, ik had behoefte aan genegenheid en de dominee/ouderling/diaken/pastoraal werker/leider van bijv. de tienerclub gaf die',

Op 15 november 2019 heeft de Generale Synode (GS) van de Protestantse Kerk Nederland (PKN) besloten dat er een regeling komt, die inhoudt dat predikanten en kerkelijk werkers, verbonden aan een gemeente, alsmede vrijwilligers/ambtsdragers die met kwetsbare mensen werken of leidinggevende taken hebben, verplicht een verklaring omtrent gedrag (VOG) moeten overleggen.

Daarnaast worden kerkelijke gemeenten verplicht tot aanstelling van gekwalificeerde vertrouwenspersonen per gemeente of per ring van gemeenten.

Dit besluit en deze visie is onder andere gestoeld op 2 uitgangspunten:

- seksueel misbruik zien we als onrecht tegenover de medemens;
- de kerk dient onomwonden te kiezen voor slachtoffers van seksueel misbruik.

Waar hebben we het over? Het gaat om (seksueel) misbruik binnen de kerk. Dat wil zeggen misbruik van macht of vertrouwen door een predikant, een kerkelijk functionaris of een kerkelijke vrijwilliger ten opzichte van een gemeentelid, in de vorm van daadwerkelijke seksuele handelingen, seksuele toespelingen of uitnodigingen tot seksueel contact dan wel ander intimiderend gedrag, meestal onder druk van geheimhouding. Bij het meldpunt Seksueel Misbruik in Pastorale Relaties (SMPR), waar de Protestantse Kerk Nederland bij is aangesloten, komen jaarlijks tientallen meldingen binnen. Te denken valt aan intimiderend (seksueel getint) gedrag van functionarissen of gemeenteleden naar een gemeentelid; een jeugdleider die grensoverschrijdende berichten appt naar een tiener; een diaken die een diaconaal contact onder druk zet, een ambtsdrager of predikant die een seksuele relatie met een gemeentelid aangaat.

Of, zoals artikel 15 van de generale regeling voor de kerkelijke rechtspraak het verwoordt: “Misbruik van macht en vertrouwen door degene die in een ambt of een dienst staat, een kerkelijke functie vervult of kerkelijke bevoegdheden uitoefent, in een pastorale relatie of in een relatie die betrokkene uit hoofde van dit ambt, deze dienst, functie of bevoegdheden onderhoudt, in de vorm van seksuele handelingen of toespelingen op of uitnodigingen tot seksueel contact dan wel van ander intimiderend gedrag, alles al dan niet onder druk van geheimhouding”.

In de synode is verder besloten kerkelijke gemeenten te gaan stimuleren plaatselijk beleid over veilig omgaan met elkaar te formuleren. In dat beleid moet worden opgenomen:

- het hanteren van een gedragscode;
- het aanstellen van gekwalificeerde vertrouwenspersonen per gemeente of per ring van gemeenten;
- een VOG vragen aan predikanten en kerkelijk werkers, verbonden aan een gemeente, en aan vrijwilligers/ambtsdragers die met kwetsbare mensen werken of leidinggevende taken hebben.

De wijkkerkenraad van de Protestantse Wijkgemeente Camminghaburen committeert zich aan het besluit van de Generale Synode en heeft opdracht gegeven tot het schrijven van dit beleidsdocument om te komen tot uitvoering van dit besluit.

Versie 1

Auteurs: Judith Wietsma, Ali Tilma

Vastgesteld door de wijkkerkenraad op 6 december 2022

Versie 2

Wijzigingen: specifiekere omschrijvingen misbruik gemaakt; rol van kerkenraad toegevoegd; VOG aangepast aan synodebesluit en meldprotocol gemeente Camminghaburen gemaakt.

Auteurs: Els Volkers en Eveline Molenaar

Vastgesteld door de wijkkerkenraad op 15 juli 2024

Versie 3

Wijzigingen: De wijkkerkenraad heeft op 2 september 2024 besloten dat in de Protestantse Wijkgemeente Camminghaburen aan vrijwilligers die gedurende een periode structureel actief zijn in de wijkgemeente gevraagd zal worden een VOG te tonen. Paragraaf over VOG aangepast n.a.v. dit besluit.

Auteurs: Eveline Molenaar, Froukje Houtstra

Vastgesteld door de wijkkerkenraad op 3 februari 2025

3. Inleiding en begripsbepaling

3.1 Kader

We willen er in een kerk met haar gemeente liever niet aan denken. Toch gebeurt het ook in de kerk. Statistisch gezien kan het ook in onze wijkgemeente voorkomen. We kunnen en willen onze ogen daar niet voor sluiten.

Volgens het CBS (2022) zijn er jaarlijks 100.000 slachtoffers van aanranding, verkrachting en/of misbruik. Hiervan is 90% vrouw en 10% man. Wordt fysieke seksuele intimidatie zoals ongewenste aanrakingen meegeteld, dan ligt het aantal slachtoffers nog veel hoger. 3% van de bevolking van 16 jaar en ouder (470 duizend personen) zei in de afgelopen 12 maanden slachtoffer te zijn geweest van enige vorm van fysiek seksueel geweld.

Wanneer ook de slachtoffers van niet-fysiek seksueel geweld (van staren tot online seksueel misbruik) meegeteld worden, dan gaat het jaarlijks om maar liefst 1,6 miljoen personen (van 16 jaar en ouder), ofwel 11% van de bevolking.

Gevolgen van seksueel grensoverschrijdend gedrag zijn sowieso heel ingrijpend; je fysieke en mentale integriteit wordt aangetast. Je vertrouwen in de mens wordt ernstig geschaad. Daarnaast, en dat maakt het verschil met niet-kerkelijke situaties van seksueel misbruik groot, kunnen er nog andere zaken een rol gaan spelen; thema's als schuld, vergeving, positie/aanzien van de pastoraal werker in de kerk, Godsbeeld, standvastigheid van je geloof en vertrouwen in God maken de situatie nog schrijnender. De kerkgemeente is vaak ook het sociale netwerk van het slachtoffer. Slachtoffers moeten zich verhouden tot alle uitgesproken en onuitgesproken gedachten en beelden van gemeenteleden. Ze kunnen het gevoel hebben dat ze zich niet meer kunnen vertonen. En in de gemeente heerst wellicht de neiging om 'de schade te beperken', alles liefst onder de pet te houden of minstens klein te houden. Maar waar de dader is, kan het slachtoffer niet zijn. Is de dader in het centrum van de gemeente (predikant, ouderling), dan schuift het slachtoffer naar de marge. Daardoor ervaren slachtoffers vaak eenzaamheid, onbarmhartigheid en uitsluiting uit de gemeente. Dit naast de pijn van het seksueel misbruik.

Overigens kan het initiatief van het seksuele misbruik of grensoverschrijdende gedrag ook bij het gemeentelid liggen. Dat resulteert in dezelfde gevolgen voor het slachtoffer, maar deze is dan in dit geval de predikant/ouderling/diaken/jeugdleader.

De gemeente waar het slachtoffer aan verbonden is, zo leert de ervaring, kan gelukkig ook veel steun geven.

3.2 Een 'veilige' gemeente

Zoals gezegd; het lijkt zo vanzelfsprekend. In een gemeente van de Protestantse Kerk voel je je veilig. Leden behandelen elkaar met respect. Mensen met speciale taken en opdrachten maken geen gebruik van hun machtspositie ten koste van anderen. Kinderen en jongeren kunnen ongestoord meedoen. Helaas gaat dat niet altijd en overal op. Ongewenste intimiteiten en situaties van misbruik kunnen ook in de Protestantse Kerk voorkomen. Een veilige gemeente is, in deze context, het ideaal. Er vindt geen misbruik van een machtsrelatie plaats. Niemand voelt zich in een (pastorale)relatie bang, unheimisch, ongemakkelijk, of gespannen. Iedereen voelt zich er veilig. Je veilig voelen binnen de kerkelijke gemeente betekent echter niet dat het niet voorkomt. 100% garantie hierop is er nooit, ook niet met een deugdelijk beleid rondom dit onderwerp. We hebben immers niet overal invloed op. We kunnen dan ook beter spreken van 'zo veilig mogelijk'.

Als er wel sprake is (geweest) van misbruik is het erg belangrijk dat we voor deze slachtoffers een open oog en oor hebben. Zij willen in de meeste situaties gehoord, gezien en erkend (en geholpen) worden. Dat kunnen bieden is ook onderdeel van 'een veilige gemeente' zijn.

Citaten die in deze context gebruikt worden zijn:

- Onbevangen kunnen zijn.
- Gelijkwaardigheid.
- Het beste met je voor hebben.
- Een goed vangnet en controle netwerk hebben om misstanden te voorkomen.
- Je er veilig en geborgen voelen.
- Waar vertrouwen de basis is en de sociale controle ervoor zorgt dat dit niet geschaad wordt.
- Geen fysieke, psychische of financiële schade toebrengen aan een ander.
- Vertrouwen hebben in elkaar en wanneer er toch 'iets' gebeurt moet je bij iemand terecht kunnen.
- Geen pestgedrag onder kinderen.
- Leiding van kinderactiviteiten moeten geen verkeerde bedoelingen met kinderen hebben.
- Dat de grondrechten van elk individu gewaarborgd zijn.
- Afwezigheid van respectloos gedrag, discriminatie t.a.v. culturele minderheden en LHBTI.
- De 10 Geboden.
- Open oog en luisterend oor voor elkaar.
- Je mag zijn wie je bent, waar je vrijuit kunt spreken en er geen machtsverhoudingen bestaan.
- Een gemeente waar je beschermd wordt en niet bang hoeft te zijn.
- Je mag zijn wie je bent, je bent geliefd en gewenst.
- Er is ruimte om vervelende en ongewenste zaken aan te kaarten.

Breder dan de Generale Synode in principe voorschrijft, zal het in de praktijk voorkomen dat als mensen weten dat er vertrouwenspersonen in de gemeente zijn, deze ook geconsulteerd zullen worden naar aanleiding van andere vormen van (machts)misbruik of mishandeling. De wijkkerkenraad wil binnen het beleid rondom 'veilig gemeente zijn' ook oog hebben voor andere vormen die gevoelens van onveiligheid raken. We denken hierbij aan pesten, huiselijk geweld, discriminatie op grond van bijvoorbeeld handicap, huidskleur of seksuele geaardheid en financiële uitbuiting. De aan te stellen vertrouwenspersonen zouden ook zorg kunnen dragen voor actuele aandacht rondom deze zaken, al zal de nadruk liggen op seksueel grensoverschrijdend gedrag binnen de kerk. Uitgangspunt is dat de vertrouwenspersonen zo veel mogelijk de professionele wegen zullen wijzen die daarvoor aangewezen en mogelijk zijn. Gaat het om bijvoorbeeld pesten of discriminatie binnen clubs in de gemeente dan kunnen de vertrouwenspersonen met de leiding van betreffende clubs meedenken over passende interventies.

De wijkkerkenraad van de wijkgemeente Camminghaburen benadrukt dat zij ruimte wil geven aan en rekening wil houden met de kwetsbaarheid van anderen. Dat iedereen zichzelf mag zijn en zich daarbij veilig moet kunnen voelen. Met ieders grenzen moet respectvol worden omgegaan.

Vanwege de verschillende situaties van (gevoelens van) onveiligheid, wordt ervoor gekozen om een gedragscode op te stellen die recht doet aan deze diversiteit.

4. Werkwijze

4.1 Hoofdpijnen werkwijze

Om een gemeente zo veilig mogelijk te maken, kunnen er maatregelen getroffen worden.

Vijf daarvan worden hieronder uitgesplitst:

- 1) Bewustwording;
- 2) Het opstellen van een gedragscode;
- 3) Een VOG voor alle vrijwilligers die gedurende een periode structureel actief zijn in de wijkgemeente
- 4) Het aanstellen van vertrouwenspersonen;
- 5) Inschakelen wijkkerkenraad bij melding of klacht.

Binnen de wijkkerkenraad heeft het Klein Pastoraal Beraad (KPB) het onderwerp Veilige Gemeente in portefeuille. Het KPB is het aanspreekpunt voor de vertrouwenspersonen en de VOG-coördinator.

4.2 Bewustwording

De basis voor het beleid Verklaring omtrent het Gedrag (VOG) en aanstellen vertrouwenspersoon is bewustwording binnen de gemeente. Bewustwording van machtsongelijkheid onder gemeenteleden en de effecten daarvan en bewustwording dat seksueel grensoverschrijdend gedrag (ook in onze gemeente) kan voorkomen. Machtsverschillen tussen groepsleiding en deelnemers in het jeugdwerk, tussen ouderling, diaken, vrijwilliger en gemeentelid. Het effect kan zijn dat iemand met meer macht grensoverschrijdend gedrag vertoont. De ander ervaart dat in eerste instantie niet als storend of wil daar geen aandacht aan besteden. Tot het gevoel van veiligheid wordt aangetast.

Bewustwording van bovenstaande draagt (voor zover dat nodig is) bij aan de bereidheid tot het overleggen van de VOG. Daarbij is het belangrijk dat de wijkkerkenraad dit onderwerp bij herhaling onder de aandacht brengt van de gemeente en de gelegenheid geeft het gesprek hierover te voeren.

Doelen kunnen dan zijn:

- Erkennen dat dit grensoverschrijdend gedrag ook in de eigen gemeente kan voorkomen.
- Bewustwording bevorderen dat alle gemeenteleden recht hebben op een veilige gemeente.
- Uitvinden wat gemeenteleden onder een 'veilige gemeente' verstaan.
- Draagvlak creëren voor de in te zetten maatregelen, gedragscode en VOG.

4.3 Het onderschrijven van een gedragscode

Om voor iedereen duidelijk te maken waar de grenzen liggen bij grensoverschrijdend gedrag, is er een gedragscode opgesteld. Deze gedragscode geeft duidelijk aan wat wel en niet toelaatbaar is. Een gedragscode beschrijft niet alleen regels voor gedrag tussen vrijwilliger/ambtsdragers en gemeenteleden, maar er is ook aandacht voor gedrag tussen gemeenteleden en jeugdigen onderling. De specifieke werkgroepen zullen al naar gelang de doelgroep hier op passende wijze aandacht aan besteden. De vertrouwenspersoon kan hierbij meedenken over de vorm. De gedragscode beoogt preventief te werken maar vormt ook een referentiekader als er grensoverschrijdend gedrag is

opgetreden. Het is belangrijk dat deze gedragscode algemeen bekend wordt gemaakt aan de gemeente.

Van alle vrijwilligers, ambtsdragers en beroepskrachten zal verwacht worden dat zij de gedragscode onderschrijven (voor predikanten en kerkelijk werkers is een door de synode vastgestelde gedragscode, deze geldt al voor hen). Dit betreft niet alleen nieuwe vrijwilligers, ambtsdragers of beroepskrachten, maar ook de reeds bij allerlei activiteiten binnen de gemeente betrokken zijnde vrijwilligers en ambtsdragers.

In **bijlage 1** is de gedragscode opgenomen.

4.3.1 Een VOG voor vrijwilligers die gedurende een periode structureel actief zijn in de wijkgemeente

Om het risico op grensoverschrijdend gedrag te verkleinen stelt de Generale Synode een VOG voor betaalde krachten, ambtsdragers en vrijwilligers die werken met kwetsbare personen of in kwetsbare situaties verplicht per 1 juli 2025.

In de wijkgemeente Camminghaburen heeft de wijkkerkenraad vastgesteld dat voor de betaalde krachten en vrijwilligers die gedurende een periode structureel actief zijn in de gemeente een Verklaring Omtrent het Gedrag (VOG) worden aangevraagd. De wijkkerkenraad geeft daarmee aan dat een scherpe scheiding tussen taken met meer of minder risico op ongewenst of ongepast gedrag niet goed mogelijk is. De wijkkerkenraad heeft na overleg met de PKN vastgesteld om géén VOG te vragen van vrijwilligers die incidenteel een keer hun handen uit de mouwen steken, zoals een keer helpen bij de rommelmarkt of een keer de tuinman helpen voor een eenmalige klus. Argument hierbij is niet zozeer dat op die momenten geen ongewenst of ongepast gedrag kan voorkomen, dat kan natuurlijk op elk moment. Maar het vragen van een VOG is in die situaties disproportioneel, ook omdat er niet zozeer kans is op het opbouwen van een onveilige of ongelijkwaardige relatie, patroon of herhaling.

In het vervolg zal een VOG worden gevraagd bij het aantreden van nieuwe ambtsdragers en vrijwilligers voor zover zij gedurende een periode structureel een taak op zich nemen. Daarna wordt eens in de 4 jaar een opnieuw een VOG aangevraagd.

Een VOG is een verklaring waaruit blijkt dat het justitiële verleden van een persoon of rechtspersoon geen bezwaar vormt voor de functie of het doel waarvoor de VOG is aangevraagd. De terugkijktermijn voor een VOG is 4 jaar. Er zijn echter uitzonderingen. Voor zedendelicten geldt een onbeperkte terugkijktermijn. Voor jongeren tot 23 jaar geldt een terugkijktermijn van 2 jaar, behalve als er sprake is van zedendelicten of zware geweldsdelicten. Het is mogelijk dat een aanvrager wel een VOG krijgt voor de ene functie, maar niet voor de andere. Er zijn namelijk diverse risicogebieden en screeningsprofielen waarop gecontroleerd kan worden. Voor de kerk zijn twee screeningsprofielen van toepassing: 'kwetsbare personen' en 'geld'.

Met de PKN realiseert de wijkkerkenraad zich daarbij dat een VOG geen garanties biedt dat seksueel misbruik (in de toekomst) niet voorkomt. Zeker als het gaat om pastorale (ongelijkheids)relaties zal er sprake zijn van onderrapportage in cijfers hieromtrent. Dat wil zeggen dat er lang niet altijd een klacht, melding of aangifte volgt ook al heeft er grensoverschrijdend gedrag plaatsgevonden. Een pleger/dader kan op zo'n manier toch een VOG verkrijgen. Toch wordt het vragen van een VOG

ervaren als een krachtig signaal: een signaal van *alertheid* en gericht op het zo klein mogelijk maken van een kans op ongewenst en ongepast gedrag.

Verdere details zijn te vinden in **bijlage 2**: Routekaart aanvragen VOG

4.4 Het aanstellen van vertrouwenspersonen

Mochten ondanks de preventieve maatregelen gemeenteleden getroffen zijn door (seksueel) misbruik en/of grensoverschrijdend gedrag dan kunnen zij zich melden bij de interne vertrouwenspersoon binnen de gemeente. Deze persoon wordt per 4 jaar aangesteld door de wijkkerkenraad. De vertrouwenspersoon ontvangt een aanstellingsbrief van de wijkkerkenraad waarin de afspraken worden vastgelegd en het grote belang van de vertrouwelijkheid. Deze brief wordt door zowel de voorzitter van de wijkkerkenraad als door de vertrouwenspersoon ondertekend. Wat betreft taken en persoonlijkheid zijn er een profielschets en een taakomschrijving opgesteld op basis van de suggesties en adviezen die de PKN hierover geeft.

In **bijlage 3** staat de Profielschets vertrouwenspersoon omschreven

In **bijlage 4** staan de Taken van de vertrouwenspersoon omschreven

4.5 De rol van de vertrouwenspersoon

Een vertrouwenspersoon begeleidt, biedt hulp, luistert. De (impliciete) vraag van het slachtoffer/de melder moet hierbij leidend zijn. Het is bij voorkeur iemand met ervaring in hulpverlening, onderwijs, maatschappelijk werk of dienstverlening. Een vertrouwenspersoon moet neutraal zijn en toch ondersteunend naar het slachtoffer. Een vertrouwenspersoon dient onomwonden voor het belang van het slachtoffer te kiezen.

In geval van een melding zal de aan te stellen vertrouwenspersoon/personen de routekaart alsmede het meldprotocol volgen, zoals opgesteld door de PKN. In **bijlage 5** staat het meldprotocol. Een melding kan gedaan worden door een slachtoffer, een (in)directe getuige of een pleger.

Een vertrouwenspersoon heeft in principe een geheimhoudingsplicht. Een uitzondering betreft minderjarigen. Onder de 16 jaar zullen sowieso de ouders op de hoogte gesteld moeten worden. Boven de 16 jaar mag dit niet zonder toestemming van de betrokkene. Wel zal, in overleg met betrokkene, een melding bij Veilig Thuis gedaan moeten worden. Dit in het kader van de meldcode die dan van toepassing is. Binnen de kaders van geheimhouding kan aan een melder die geen slachtoffer is, teruggekoppeld worden dat er actie ondernomen is (niet welke).

De vertrouwenspersoon kan ook dienen als adviseur en sparringpartner van ambtsdragers en predikant(en) in situaties die zij in hun taak of werk tegenkomen. Te denken valt bijv. aan predikant(en) adviezen geven om in preek en liturgie rekening houden met slachtoffers van machtsmisbruik of andere misstanden (woordkeuze in gebeden, liedkeuze).

De vertrouwenspersoon brengt jaarlijks anoniem verslag uit aan de kerkenraad.

De vertrouwenspersoon opereert in opdracht van de wijkkerkenraad maar niet namens de wijkkerkenraad. Zij/ hij heeft een onafhankelijke positie.

Andere maatregelen rondom dit thema waarin de vertrouwenspersoon ook een rol kan spelen, (ambassadeurschap) zijn de volgende:

- Vasthouden van de aandacht voor het onderwerp: op beleidsniveau regelmatig agenderen van 'veilig jeugdwerk' en 'veilige gemeente'; wat doen we, gaat het goed en wat kan beter?

- Stimuleren dat in bijeenkomsten (gespreksgroepen, clubwerk, catechese, vieringen) zo nu en dan gebruikgemaakt wordt van activiteiten en werkvormen die bewustwording over veiligheid bij de gemeenteleden, in alle gelederen, vergroot.

4.6 Aanstellingsproces vertrouwenspersoon

De wijkkerkenraad stelt een interne vertrouwenspersoon aan; wat betreft de aanstelling van een externe vertrouwenspersoon is de classis momenteel bezig om te onderzoeken hoe voor alle gemeenten invulling kan worden gegeven aan het aanstellen van (externe) vertrouwenspersonen.

De wijkkerkenraad zal via de gebruikelijke kanalen aan de gemeente bekend maken wie zijn aangesteld als vertrouwenspersonen. Een interne vertrouwenspersoon wordt niet zoals een ambtsdrager bevestigd in de gemeente, maar zal wel worden voorgesteld in een kerkdienst en hij of zij zal zich bekend maken op de website, in de nieuwsbrief en eventuele andere media.

Vertrouwenspersonen moeten voor de gemeente benaderbaar zijn. Op de website, in de nieuwsbrief en andere media zullen de namen en contactgegevens van de vertrouwenspersonen worden weergegeven.

De vertrouwenspersoon maakt zich bij jongeren bekend via toerusting van de ambtsdragers en vrijwilligers die met jeugd werken, door een bezoek aan de diverse werkgroepen, en /of tijdens kerkelijke activiteiten voor de jeugd.

De vertrouwenspersoon moet training volgen voor interne vertrouwenspersonen in de kerk en het certificaat behalen, en daarna minimaal eens per 2 jaar een landelijke dag voor vertrouwenspersonen bijwonen.

Zie <https://meldpuntmisbruik.nl/vertrouwenspersoon/training-ivp/>

4.7 Rol van de wijkkerkenraad

De verantwoording voor een Veilige Kerk ligt bij de wijkkerkenraad, die er zorg voor draagt dat het beleidsplan wordt opgesteld en de processen die daaruit voortvloeien worden uitgevoerd en gemonitord. Zodat er in de gemeente gezamenlijk zorggedragen kan worden voor een klimaat waarin iedereen zich veilig kan voelen.

De wijkkerkenraad:

- Geeft ruimte aan activiteiten van de Veilige Kerk en stimuleert het gesprek in de gemeente;
- Zorgt dat er een vertrouwenspersoon is en faciliteert deze persoon;
- Komt in actie bij een melding/klacht van (seksueel) grensoverschrijdend gedrag volgens protocol;
- Overlegt met het landelijk Meldpunt Seksueel Misbruik in de kerk (SMPR);
- Draagt zorg voor eventuele pastorale zorg voor de pleger/dader.
- Schakelt eventueel een gemeentebegeleider van SMPR in voor begeleiding van de wijkkerkenraad;
- Herstel rust en veiligheid in de gemeente bij een klacht.

5. Tot besluit

Er is beleid ontwikkeld om te komen tot een zo veilig mogelijke wijkgemeente door middel van het implementeren van de vijf bovenstaande beschreven maatregelen. Deze maatregelen zijn voornamelijk preventief van aard. De wijkkerkenraad komt in actie bij een melding/klacht van (seksueel) grensoverschrijdend gedrag volgens protocol.

Veilig gemeente zijn is een belangrijk en vanwege de huidige tijdsgeest ook een actueel thema. Zoals eerder gesteld kunnen en mogen we onze ogen niet sluiten voor situaties van (seksueel) grensoverschrijdend gedrag binnen de kerk. We moeten hier alert op blijven. Tegelijkertijd moeten we ook waken voor te veel achterdocht. We moeten waken voor te krampachtig te werk gaan in onze roeping en ons werk als ambtsdrager, predikant of vrijwilliger in de wijkgemeente.

Bijlage 1: De gedragscode

Gedragscode voor vrijwilligers van de Protestantse Wijkgemeente Camminghaburen.

Deze gedragscode is geschreven voor de vrijwilligers van de protestantse wijkgemeente Camminghaburen. Het uitgangspunt voor deze gedragscode is wat de Bijbel ons leert over omgang met elkaar. Respect voor de ander, integriteit, betrouwbaarheid en zorgvuldigheid kenmerken deze stijl. Deze kernvoorwaarden vormen de onderliggende basis voor de gedragsregels die in deze code worden genoemd. De wijkkerkenraad vraagt in dat kader alle vrijwilligers onderstaande omgangsregels na te leven en de gedragscode te onderschrijven;

1. Ik accepteer en respecteer de ander zoals hij/zij is en discrimineer niet. Iedereen mag zichzelf zijn en ik sluit niemand buiten. Ik stel daarbij geen ongepaste vragen en maak geen ongewenste opmerkingen over iemands persoonlijk leven of uiterlijk.
2. Ik onthoud mij van seksueel grensoverschrijdend gedrag, geef de ander geen seksueel getinte aandacht en houd rekening met de grenzen die de ander aangeeft. Ik kom daarbij niet ongewenst te dichtbij en raak de ander niet tegen zijn of haar wil aan.
3. Ik maak op geen enkele wijze misbruik van mijn (machts)positie.
4. Ik gebruik geen geweld, en ik bedreig de ander niet.
5. Ik doe geen mededelingen over zaken die mij vertrouwelijk ter kennis zijn gekomen aan derden. Ik moet de geheimhouding doorbreken als er gevaar of schade kan worden voorkomen, mits ik er alles aan heb gedaan om toestemming van de betrokkene te krijgen om de geheimhouding te doorbreken.
6. Ik onthoud mij van alle vormen van ongelijkwaardige behandeling, zoals pesten, kwetsende opmerkingen maken, uitlachen, roddelen, financiële uitbuiting, discriminerende, racistische of (seksueel) intimiderende gedragingen of opmerkingen, of het hiertoe aanzetten.
7. Ik maak bewust gebruik van internet, e-mail en andere communicatiemiddelen. In het gebruik hiervan zorg ik ervoor dat de privacy van anderen wordt gewaarborgd en dat ik de grenzen van de ander respecteer en ben mij bewust van het permanente karakter van deze media.

Minderjarigen zijn een zeer kwetsbare groep. Zij zijn beïnvloedbaar en vaak onvoldoende in staat (hun) grenzen te herkennen en aan te geven. Ook de wijkkerkenraad voelt zich verantwoordelijk om jeugdigen zoveel mogelijk tegen grensoverschrijdend gedrag te beschermen. Voor kerkelijke begeleiders die werken met jeugdigen tot 18 jaar is daarom een aanvulling op bovenstaande regels opgesteld;

8. De begeleider dringt niet verder door in het privéleven van de minderjarige dan functioneel noodzakelijk is.
9. De begeleider onthoudt zich van elke vorm van seksuele benadering en misbruik ten opzichte van de minderjarige. Alle seksuele handelingen, contacten en relaties tussen begeleider en minderjarige zijn onder geen beding geoorloofd en worden beschouwd als seksueel grensoverschrijdend gedrag*. De begeleider mag de minderjarige niet op zodanige wijze aanraken, dat deze aanraking naar redelijke verwachting als seksueel van aard ervaren zal worden.

- 10.** De begeleider heeft de plicht de minderjarige naar vermogen te beschermen tegen vormen van ongelijkwaardige behandeling en seksueel grensoverschrijdend gedrag en zal er actief op toezien dat de gedragscode door iedereen die bij de minderjarige is betrokken, wordt nageleefd. Indien de begeleider gedrag signaleert dat niet in overeenstemming is met deze gedragscode en bij vermoedens van seksueel grensoverschrijdend gedrag, is hij verplicht hiervan melding te maken bij de vertrouwenspersoon.

In die gevallen waar de gedragscode niet (direct) voorziet, of bij twijfel over de toelaatbaarheid van bepaalde gedragingen ligt het binnen de verantwoordelijkheid van de begeleider in de geest van de gedragscode te handelen en zo nodig daarover in contact te treden met de vertrouwenspersoon.

*Seksueel grensoverschrijdende gedragingen met minderjarigen zullen altijd bij politie/justitie worden gemeld.

Deze gedragscode is vastgesteld door de wijkkerkenraad van de Protestantse Wijkgemeente Camminghaburen als onderdeel van het Beleidsdocument Veilige Gemeente.

Bijlage 2: Routekaart aanvragen VOG

Voor wie is een VOG gratis en voor wie niet

Een Verklaring Omtrent Gedrag (VOG) is voor de vrijwilligers in het kerkenwerk gratis aan te vragen via www.gratisvog.nl. Het gaat dan om een VOG voor vrijwilligers die werken met kwetsbare mensen of een leidinggevende taak hebben.

Voor ambtsdragers en vrijwilligers zijn er geen kosten aan verbonden.

Wat is de werkwijze?

Door de wijkkerkenraad zijn 2 coördinatoren aangewezen om de aanvragen VOG te coördineren. Deze coördinator krijgt van werkgroepen/Schakels door als er een nieuwe vrijwilliger een structurele taak op zich neemt. Bij twijfel of sprake is van een structurele taak kan overlegd worden met het Dagelijks Bestuur van de wijkkerkenraad. De coördinator vraagt voor die persoon een VOG aan bij Justis. De vrijwilliger krijgt dan een link van Justis om de aanvraag verder met DigiD in te vullen. De vrijwilliger laat de VOG- coördinator de VOG zien of stuurt per mail een scan van de VOG.

De coördinator houdt een administratie bij van de aanvragen en de getoonde VOG's. De coördinator meldt aan de wijkkerkenraad als geen VOG getoond is ondanks een herinnering.

De VOG zal om de vier jaar opnieuw worden aangevraagd, hierbij de gebruikelijke ambtstermijn binnen onze gemeente volgend.

Wat als iemand geen VOG krijgt?

Het kan zijn dat iemand geen VOG kan overhandigen, De kans is niet groot, maar wel aanwezig. Zonder getoond VOG kun je je taak niet meer op dezelfde manier blijven doen. Wanneer dit blijkt, dan zal de predikant naar diegene omzien.

Wat als iemand geen VOG wil aanvragen?

Een VOG weigeren aan te vragen of te tonen mag. Tegelijkertijd stelt de Generale Synode een VOG per 1 juli 2025 verplicht voor betaalde krachten, ambtsdragers en vrijwilligers die werken met kwetsbare mensen en situaties. De wijkkerkenraad van de protestantse wijkgemeente Camminghaburen heeft besloten om van betaalde krachten en vrijwilligers die gedurende een periode structureel actief zijn in de gemeente te vragen een VOG te tonen. De wijkkerkenraad zal daarom in gesprek gaan met degene die geen VOG wil aanvragen of tonen, om bezwaren weg te nemen of als er gewetensbezwaren zijn pastorale zorg te verlenen. Zonder getoond VOG kun je je taak niet meer op dezelfde manier blijven doen.

Aanvragen VOG voor de volgende functies met bijbehorend screeningsprofiel:

Functie	Voordrager	Screeningsprofiel
Predikanten	Kerkenraad	8. Personen
Diakenen	Kerkenraad	8. Personen, 2. geld
Ouderlingen	Kerkenraad	8. Personen
Pastoraal Medewerkers	Kerkenraad	8. Personen
Kerkrentmeesters	Kerkenraad	8. Personen, 2. Geld
Vertrouwenspersoon	Kerkenraad	8. Personen
Overige vrijwilligers	Kerkenraad	8. Personen

Bijlage 3: Profielschets vertrouwenspersoon

Kennis en vaardigheden

- Professionele gespreksvaardigheden.
- In staat tot geheimhouding.
- In staat te bepalen wanneer de grenzen van de eigen taak bereikt zijn en kunnen doorverwijzen.
- Communicatief vaardig.
- Aantoonbare kennis van de problematiek van machtsmisbruik (na volgen van scholing).
- Kennis van de sociale kaart, waaronder het kerkelijk meldpunt misbruik van de eigen gemeente, Veilig Thuis, procedure bij de politie.
- Kennis van de kerk (cultuur en structuur).

Persoonlijke kenmerken

- Integere en evenwichtige persoonlijkheid.
- Luisterende en respectvolle houding.
- Empathisch vermogen.
- Betrouwbaar.
- Onbevooroordeeld, open en neutraal.
- Inzicht in eigen handelen en reflectief.
- Kan flexibel inspelen op wisselende situaties.
- Grenzen kunnen stellen aan wat een ander mag verwachten en verwachtingen kunnen managen.
- Lid van de plaatselijke gemeente of naburige gemeente van het kerkgenootschap.

Bijlage 4: Taken van de vertrouwenspersoon

Hoofdtaken van een vertrouwenspersoon:

- **Opvang en begeleiding:** De vertrouwenspersoon functioneert als eerste aanspreekpunt voor slachtoffers. In overleg en eventueel onder advisering van het Meldpunt kan de vertrouwenspersoon gedurende het traject begeleiding bieden.
- **Adviseren:** De vertrouwenspersoon adviseert het slachtoffer over een eventueel vervolgtraject.
- **Signaleren:** De vertrouwenspersoon geeft gevraagd en ongevraagd advies aan de kerkenraad rondom gesignaleerde knelpunten en preventieactiviteiten.
- **Informereren:** de vertrouwenspersoon heeft jaarlijks overleg met de kerkenraad en legt daarbij verantwoording af middels een jaaroverzicht.
- **Voorlichting en preventie:** de vertrouwenspersoon stimuleert de kerkenraden, pastors en alle personen die betrokken zijn bij (jeugd)taken tot het van tijd tot tijd actueel houden van het thema veiligheid.

Wat doet een vertrouwenspersoon niet?

- Doet niet aan waarheidsvinding.
- Gaat zelf niet op onderzoek uit.
- Is niet de oplosser van het probleem.
- Is geen mediator.
- Is geen therapeut, pastorale medewerker, geen advocaat en geen onderzoeker.
- Is niet het aanspreekpunt voor 'gewone' kerkelijke conflicten.

(www.veiligekerkerk.nl)

Belangrijk voor een vertrouwenspersoon is bij volwassenen niet de regie over te nemen van het slachtoffer. Ondersteun, maar laat haar/hem zijn eigen tempo en haar/zijn eigen behoefte, om wel/geen klacht in te dienen, bepalen.

Verder zijn de volgende competenties, in het kort, van belang: In het hele proces transparant en alert handelen, zodat de doofpot geen kans krijgt. Terughoudend zijn in publiciteit/ openheid maar geruchten niet zomaar op zijn beloop laten. Ze gaan niet vanzelf over. Altijd open over de procedure zijn: "Er is een klacht binnengekomen dat iemand zich niet aan de gedragscode heeft gehouden. Die klacht wordt nu onderzocht en behandeld. Zo gauw we meer weten zullen we u/de gemeente inlichten." Noem geen namen.

Een aanstelling van twee vertrouwenspersonen zorgt voor een overlegmogelijkheid. De vertrouwenspersonen en de wijkkerkenraad kunnen voor advies altijd een beroep doen op de gemeentebegeleiders van de SMPR (Meldpunt Seksueel Misbruik in Pastorale Relaties).

Bijlage 5: Meldprotocol Camminghaburen bij (seksueel) grensoverschrijdend gedrag

Het meldprotocol geeft de gemeenteleden inzicht in wat ze kunnen doen als ze zich zorgen maken over een situatie in de gemeente. Of als ze zelf een melding willen doen. Het protocol is onder verantwoordelijkheid van de wijkkerkenraad opgesteld en zal gepubliceerd worden op de website van de wijkgemeente zodat het gemakkelijk te vinden is.

Gemeenteleden kunnen bij de interne vertrouwenspersoon van de kerkelijke gemeente terecht met hun vragen, vermoedens en meldingen.

Allereerst biedt de vertrouwenspersoon een luisterend oor. Afhankelijk van de situatie kan de vertrouwenspersoon verwijzen en bijstaan in aangiftes en bij klachtenprocedures. De vertrouwenspersoon houdt contact met de signaalgever tot na afronding.

Gemeenteleden kunnen ook terecht bij het moderamen (dagelijks bestuur) van de wijkkerkenraad (voorzitter of predikant). Bijvoorbeeld als ze een klacht over iemand willen indienen en geen gebruik willen maken van de vertrouwenspersoon. De wijkkerkenraad zal het gemeentelid in dat geval verwijzen naar de SMPR voor ondersteuning.

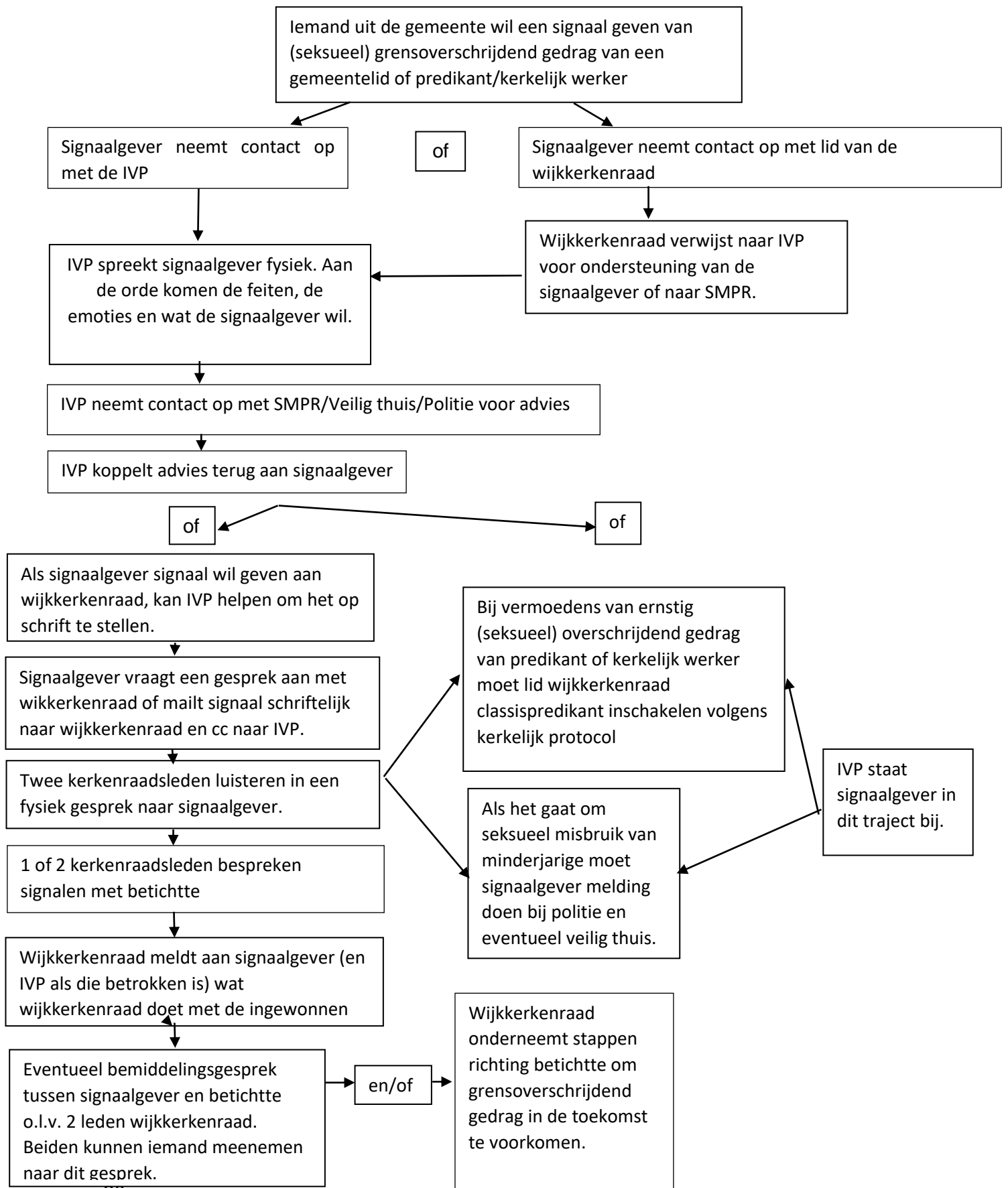
Bij meldingen aan de wijkkerkenraad volgt de wijkkerkenraad het protocol SMPR (zie bijlage 6) en laat zich bijstaan door SMPR.

Mogelijke signalen (wees zorgvuldig, niet alles duidt op grensoverschrijdend gedrag):

- Iemand wil niet meer met een activiteit meedoen en wil niet aangeven waarom.
- Iemand wil niet meer met een persoon te maken hebben en wil niet aangeven waarom.
- Iemand krijgt erg veel aandacht van iemand met een specifieke taak in de gemeente.
- Iemand zondert zich regelmatig af met een ander gemeentelid.
- Iemand wil graag alleen de crèche of een andere kinderactiviteit leiden.
- Iemand praat vaak over onderwerpen die met seks te maken hebben.

Gemeenteleden die dergelijke signalen opvangen, luister naar je intuïtie. Heb je twijfels, spreek die dan uit.

Meldprotocol van de Protestantse Wijkgemeente Camminghaburen

Bijlage 6: Routekaart melding grensoverschrijdend gedrag

Route bij meldingen

In dit schema staan negen manieren waarop meldingen bij u als plaatselijke vertrouwenspersoon terecht kunnen komen. Daaronder vindt u de acties die u moet ondernemen en daar weer onder wat SMPR daarbij voor u kan betekenen. Neem bij elke route en elke stap de tijd om te reflecteren en te overleggen.

Meldingen, klachten of signalen van seksueel misbruik kunnen op 9 manieren bij de plaatselijke vertrouwenspersoon komen: via betrokkene(n) (1 t/m 1d) of via anderen (2 t/m 5). Zorg voor een overzicht van hulpverlenende instanties in uw omgeving waar u zo nodig naar door kunt verwijzen (sociale kaart). Denk aan Veilig Thuis, Politie afd. zedenzaken, Slachtofferhulp, Bureau Jeugdzorg, huisarts, advocaat.

Wat doet u als plaatselijke vertrouwenspersoon bij het eerste contact?

- Maak uw taakomschrijving duidelijk.
- Luister actief (erkenning geven, feiten, gevoelens, gedachten inventariseren en onderscheiden).
- Vraag naar de hulpvraag.
- Concludeer welke route aan de orde is en volg die.
- Overweeg en overleg eventueel met een collega-vertrouwenspersoon, SMPR, Veilig Thuis of de politie.

Wat biedt SMPR (www.smpr.nl)?

- Samen analyseren wat er aan de hand is
- Advies bij kiezen van de te volgen route

Wat doe ik als vertrouwenspersoon (VP)

Ondersteuning SMPR

VP

1 algemeen	1 situatie a	1 situatie b	1 situatie c	1 situatie d	2	3	4	5
Betrokkene benadert mij	Betrokkene weet nog niet wat zij of hij wil	Betrokkene wil zijn/haar verhaal doen	Betrokkene wil een melding doen	Betrokkene wil een klacht indienen	Iemand benadert mij met een signaal/verhaal	Iemand benadert mij met signalen die niet onder de definitie van seksueel misbruik vallen	Ik vang zelf signalen op	Een dader van seksueel misbruik benadert mij
Actueel misbruik bij een minderjarige moet ophouden. Ik neem contact op met Veilig Thuis voor advies: 0800-2000 (gratis en 24/7 bereikbaar).	<ul style="list-style-type: none"> • Ik vraag betrokkene wat zij/hij nodig heeft om tot een besluit te komen. • Ik check of ik degene ben die daarin kan voorzien. • Indien nodig verwijs ik betrokkene door (sociale kaart). • Zodra betrokkene haar/zijn vraag helder heeft, ga ik de route verder. 	<ul style="list-style-type: none"> • Ik check of betrokkene behoefte heeft aan vervolgspraken met mij. • Ik check of betrokkene pastoraat wil ontvangen. Zo ja, ik verwijs door. • Ik check of betrokkene professionele hulp wil ontvangen. Zo ja, ik verwijs door (sociale kaart). 	<ul style="list-style-type: none"> • Ik wijs betrokkene op de mogelijkheid de zaak bij Justitie neer te leggen en bied daarin eventueel ondersteuning. • Ik wijs betrokkene op SMPR en ondersteun eventueel betrokkene daarnaartoe. • Ik wijs betrokkene op de verantwoordelijkheid van de kerkenraad en ondersteun eventueel op de weg daarnaartoe. 	<ul style="list-style-type: none"> • Ik wijs betrokkene op de mogelijkheid van Justitie. • Ik wijs betrokkene op het bestaan van het college voor het opzicht en ondersteun eventueel op de weg daarnaartoe. • Ik wijs betrokkene op het bestaan van SMPR en ondersteun eventueel op de weg daarnaartoe. 	<ul style="list-style-type: none"> • Ik weeg het signaal/verhaal. • Ik check wat iemand wil bereiken door dit bij mij neer te leggen. • Indien vervolgstappen nodig lijken te zijn overleg ik met signaleerder en SMPR over die stappen. 	<ul style="list-style-type: none"> • Ik weeg het signaal. • Ik kijk waar iemand het beste (professioneel) geholpen kan worden. • Ik gebruik mijn sociale kaart. • Ik denk ook aan pastoraat en een mogelijk sociaal netwerk. 	<ul style="list-style-type: none"> • Ik breng de signalen die ik opmerk in kaart. • Ik weeg het signaal. • Ik kijk waar iemand het beste (professioneel) geholpen kan worden. • Ik benoem (eventueel) bij betrokkene wat ik zie en hoor en stel verduidelijkingsvragen. • Ik gebruik mijn sociale kaart. • Ik denk ook aan pastoraat en een mogelijk sociaal netwerk. 	<ul style="list-style-type: none"> • Ik vraag betrokkene wat hij/zij van mij verwacht. • Ik maak mijn verantwoordelijkheid duidelijk. • Ik kijk welke vervolgstappen nodig zijn.
Adviseert en begeleidt bij gebruik van het 'Protocol voor gemeenten die geconfronteerd worden met (seksueel) misbruik in pastorale en gezagsrelaties'. Het protocol bevat de route voor de kerkenraad. (Zie voor het protocol www.protestantsekerk.nl/veiliggemeente > meer weten?)	<ul style="list-style-type: none"> • Advies bij twijfel over de te nemen vervolgstappen. • Hulp bij het vinden van goede verwijsadressen. • Advies bij het nemen van vervolgstappen. 	<ul style="list-style-type: none"> • Het verhaal kan aanleiding zijn voor vervolgstappen. Wil betrokkene dit niet, dan kunt u in een situatie komen waarin u mogelijk uw zwijgplicht moet doorbreken. • Advies bij de weging al dan niet doorbreken van uw zwijgplicht. 	Achtergrondinformatie: een melding bij de politie betekent de politie op de hoogte stellen. Een aangifte is een verzoek om strafvervolgning. Bij melding aan de kerkenraad over een kerkelijke functionaris dient deze het protocol (zie 1 algemeen) te volgen. De klachtenregelingen vindt u in de kerkerode, ordinance 10, art. 6-12.	Het college voor het opzicht is bedoeld voor situaties waar een kerkelijke functionaris bij betrokken is. Een klacht over een vrijwilliger behandelt de kerkenraad zelf na advies van het college voor het opzicht, zie ordinance 10, art. 7 lid 1.	<ul style="list-style-type: none"> • Advies bij het wegen van het signaal/verhaal. • Advies bij twijfel over de te nemen vervolgstappen. • Informatie over het nemen van vervolgstappen. 	<ul style="list-style-type: none"> • Advies bij het wegen van het signaal en het al dan niet zelf bespreekbaar maken hiervan. • Hulp bij het vinden van een goed verwijsadres. 	<ul style="list-style-type: none"> • Advies bij het wegen van het signaal en het al dan niet zelf bespreekbaar maken hiervan. • Hulp bij het vinden van een goed verwijsadres. 	Advies bij het zetten van vervolgstappen.

Ik blijf regelmatig vragen naar het welzijn van betrokkene. Ik evalueer na verloop van tijd of betrokkene zich geholpen voelt en of zij/hij nog meer nodig heeft.

Begripsbepaling

SMPR: meldpunt bij seksueel misbruik in kerkelijke relaties, www.smpr.nl

Melding: kerkenraad op de hoogte stellen van een gebeurtenis met eventueel opvolging.

Klacht: stappen richting officiële instanties om de gebeurtenis ter beoordeling aan te kaarten.

Signaal: een gebeurtenis die gesignaleerd wordt en kan duiden op een situatie die aandacht verdient.

Let op: je kunt in een situatie terecht komen waarin conflicterende belangen spelen en je niet weet wat te doen, je zwijgplicht doorbreken of juist niet. Maak een afweging aan de hand van hoofdstuk 8 uit het 'Protocol voor gemeenten die geconfronteerd worden met seksueel misbruik'. (Zie voor het protocol www.protestantsekerk.nl/veiliggemeente > meer weten?)